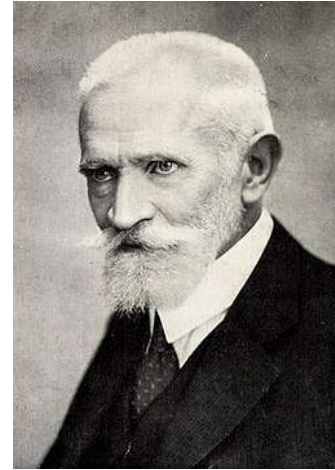

Csolnokosi **Cholnoky Jenő**

(Veszprém, 1870. július 23. – Budapest, 1950. július 5.)
magyar földrajztudós, író, egyetemi tanár, jelentős tudományos társaságok elnöke, a Magyar Tudományos Akadémia tagja és a magyar geográfia legnagyobb tudósainak egyike.

Életpályája, munkássága:

Egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, előbb a Műegyetem vízépítési szakán, később filozófiai doktorátust szerzett. Lóczy ajánlására 1896-ban szerény ösztöndíjjal Kínába ment tanulmányútra. Mestere azzal a feladattal bízta meg, hogy tanulmányozza a **Kínai-alföld nagy folyóinak deltavidékét**,

derítse fel a Sárga-folyó és a Jangce mederváltozásainak okait és körülményeit. Utazása közel két évig tartott, ezalatt feldolgozta a deltavidékek hidrográfiáját, felfedezett egy nagy lávamezőt Mandzsúriában, és a néprajztudomány számára is értékes anyagot gyűjtött.

Hazatérte után a Budapesti Tudományegyetem Földrajzi Tanszékének adjunktusává nevezték ki, ahol folytathatta földrajzi munkáit. 1903-ban szerezte meg doktori oklevelét földrajzból, ami megindíthatta a tudományos ranglétrán.

A **Balatonnal** foglalkozó munkái közül kiemelkedtek annak **jegesedésével** foglalkozó írásai, amelyek külföldön is ismertté tette a Cholnoky Jenő nevet. A X. Nemzetközi Földrajzi Kongresszuson beválasztották a Sarkkutató Bizottság olyan tagjai közé, mint például Fridtjof Nansen, Otto Nordenskjöld, Roald Amundsen, Robert Falcon Scott, Ernest Shackleton, Robert Peary, Erich von Drigalski és Umberto Cagni. 1910-ben a következő kongresszussal összekötve részt vett Nordenskjöld kutatásaiban, amit a Spitzbergákra vezetett. Cholnoky megfigyelései szerint a tundra az itt tapasztalható fagyás-olvadás miatt állandó mozgásban van, ezzel növelve területét. Eredményeiről a magyar közönség a *Spitzbergák földrajzi képe* (1926) című művében tájékozódhattak.

Az oktatási színtéren is sikerült előrébb lépnie. 1905. február 15-én nevezték ki a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Földrajzi Tanszékén oktatónak, ahol két nagy feladatot próbált megoldani. Egyrészt a helyi földrajzoktatás fejlesztését, másrészt Erdély földrajzának minél mélyebb és behatóbb megismerését. A két feladat kölcsönösen támogatta egymást, aminek jó alapot adott Cholnoky 1900-as utazása. Ekkor ugyanis többnyire gyalog járta be Erdély jelentős részét és a Székelyföldet, amiről fotográfiáiból bizonyosodhatunk meg. Itt komoly gyűjteményeket hozott létre, amiből kiemelkedik a Kolozsváron található Cholnoky-térképtár.

1905-ben a kolozsvári tudományegyetemre nyilvános rendes tanárnak nevezték ki, és megbízták a tanszék vezetésével. 1912 augusztus-októberében az Amerikai Földrajzi Társaság meghívására Teleki Pállal nagy körutat tett az Amerikai Egyesült Államokban. 15 évet töltött Kolozsváron, magas színvonalra emelte az egyetemi oktatást, közben részletesen tanulmányozta és leírta Erdély természeti viszonyait.

1920-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta, a következő évben pedig kinevezték a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem tanszékvezető tanárává. Kifosztott, elhanyagolt tanszéket örökölt elődjétől, Czirbusz Gézától, de

kitartó munkával újra nemzetközi színvonalra emelte a hazai földrajzoktatást. Rengeteget dolgozott, 20 000 oldalnyi jegyzet, számtalan illusztráció maradt fenn utána. 1925-ben Cholnokyt a Magyar Tudományos Akadémia a tagjai közé választotta. Tagságát 1949-ben felfüggesztették, és csak 1989-ben állították vissza folyamatos érvénnyel.

Főbb művei:

- A Balaton limnológiája, Budapest 1897.
- A Balaton jege, Budapest 1907.
- Általános földrajz I-II., Pécs-Budapest 1923.
- A földfelszín formáinak ismerete, Budapest 1926.,
- Magyarország földrajza, Budapest 1929.,
- A Föld és élete, Budapest 1936-37., (6 kötet, összesen 3618 oldal).